

POSTANOWIENIE

16 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

na posiedzeniu niejawnym 16 marca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa D. M. jako następcy prawnego R. M. oraz S. Z. przeciwko
Gminie W., "S." Spółdzielni w W., Skarbowi Państwa - Staroście Wrzesińskiemu
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym i o wydanie,
na skutek skargi kasacyjnej powódki D. M.
od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 23 listopada 2021 r., sygn. akt II Ca 326/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od D. M. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;
3. zasądza od D. M. na rzecz „S.” Spółdzielni w W. kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie z powództwa z powództwa D. M. jako następczyni prawnej R. M. oraz S. Z.

przeciwko Gminie W., „S.” Spółdzielni w W. oraz Skarbowi Państwa – Staroście Wrzesińskiemu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym i o wydanie, oddalił apelację powódki D. M. od wyroku częściowego Sądu Rejonowego we Wrześni z dnia 6 listopada 2012 r. oddalającego powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Powódka D. M. skargą kasacyjną z 7 kwietnia 2022 r., zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wraz z zasądzeniem kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance występujących w sprawie zagadnień prawnych.

Pozwany Skarb Państwa – Starosta Wrzesiński, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej w odpowiedzi na skargę kasacyjną z 1 czerwca 2022 r. wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie w całości, a w każdym wypadku o zasądzenie od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Pozwana „S.” Spółdzielnia w W. w odpowiedzi na skargę kasacyjną z 6 czerwca 2022 r. wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda na pozwaną kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z odsetkami za opóźnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełniała ustawowych przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przywołanie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia. Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor. Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji. Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku. Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytanie zostało zadane, a jednocześnie - dzięki uniwersalnemu ujęciu - odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 grudnia 2022 r., I CSK 2642/22).

W ocenie Sądu Najwyższego skarżąca wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazała, aby w sprawie występowały istotne zagadnienia prawne w sposób wyżej wskazany.

W pierwszej kolejności strona skarżąca poddała pod rozagę Sądu Najwyższego zagadnienie zakresu związania sądu powszechnego decyzjami administracyjnymi. Jak wskazano powyżej, zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor, a niewątpliwie Sąd Najwyższy, we wskazywanym przez skarżącą zakresie wypowiedział się w uchwale z dnia 9 października 2007 r. w sprawie III CZP 46/07, która znalazła uznanie i rozwinięcie także w późniejszych judykatach (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2022 r., III CZP 72/22; z 20 kwietnia 2022 r., I CSK 2231/22).

Drugie i trzecie zagadnienie prawne formułowanie przez skarżącą odnosi się w zasadzie do wykładni art. 6 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, i użytego w nim pojęcia „rozporządzeń nieodpłatnych. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych, rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych nie chroni rozporządzeń nieodpłatnych albo dokonanych na rzecz nabywcy działającego w złej wierze, jest przepisem, którego treść nie budzi wątpliwości. Zawarte w nim pojęcie „rozporządzenia nieodpłatnego” w przypadku stosowania wykładni językowej tłumaczyć można jako dokonanie czynności w wyniku, której jedna ze stron uzyskuje świadczenie lub prawo bez ekwiwalentnego świadczenia na rzecz drugiej strony. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że do przypisania czynności prawnej nieodpłatnego charakteru, należy przyjąć obiektywne kryterium odpłatności. W takich sytuacjach do uznania określonej czynności prawnej za odpłatną konieczne staje się ustalenie, że świadczenia stron są ekwiwalentne w sensie rzeczywistym, z kolei określenie ekwiwalentu w sposób wyraźnie odbiegający od warunków rynkowych lub jego brak należy traktować jako przejaw nieodpłatności danej czynności (wyrok Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2019 r., IV CSK 169/18). Niezależnie od powyższego, wspomniany przepis doczekał się wykładni w wyroku Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2011 r. w sprawie IV CSK 178/11, w którym wskazał, że przez rozporządzenia nieodpłatne w znaczeniu art. 6 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych należy rozumieć czynności

prawne rozporządzające, w przypadku których przysporzenie majątkowe na rzecz drugiej strony jest aktem szczodropliwości osoby rozporządzającej. Stwierdzenie to pozostaje zbieżne z wyżej dokonaną wykładnią. Nie ulega też wątpliwości, iż użyte przez Sąd Najwyższy sformułowanie „aktu szczodropliwości” rozumiane jako obdarzanie czymś bez ekwiwalentu odpowiada pojęciu „nieodpłatności czynności”. Ostatecznie zaznaczyć należy, że twierdzenie skarżącej, iż dokonana w przytoczonym wyroku wykładnia „poszła za daleko” oraz że z tą wykładnią skarżąca się nie zgadza nie stanowi podstawy dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ponadto, skarga kasacyjna nie służy tłumaczeniu pojęć użytych w wyrokach Sądu Najwyższego, czego w swojej skardze kasacyjnej domaga się skarżąca.

Czwarte zagadnienie formułowane przez skarżącą nie zawiera w zasadzie żadnego uzasadnienia, dlatego też nie może ono stanowić podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Za niewystarczające uznać należy wskazanie, że uzasadnienie zagadnienia znajduje się po części w uzasadnieniu pozostałych zagadnień, przerzucając tym samym w sposób niedopuszczalny na Sąd Najwyższy obowiązek strony do wybrania i przytoczenia argumentacji prawnej na uzasadnienie formułowanego przez siebie zagadnienia prawnego. Co więcej „dodatkowe uzasadnienie” mające stanowić alternatywną argumentację zagadnienia, stanowiące streszczenie orzeczeń i polemikę skarżącej z rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji, który oparto o orzeczenia Sądu Najwyższego, nie może stanowić podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jako że skarżąca nie odnosi formułowanego zagadnienia prawnego do określonego przepisu prawnego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (pkt 1 postanowienia), nie znajdując okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego w pkt 2 postanowienia orzeczono na podstawie art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2100) w zw. z art. 98

w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).

Z kolei o kosztach postępowania kasacyjnego w pkt 3 postanowienia orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.